

FITXA DE L'ASSIGNATURA

I. IDENTIFICACIÓ

Nom de l'assignatura: **Trastorns de la parla i la veu i la seva intervenció**

Titulació: Logopèdia

Tipus d'assignatura: Troncal (X) Obligatoria () Optativa ()

Crèdits ECTS¹: 9

II. OBJECTIUS FORMATIUS DE L'ASSIGNATURA

- Oferir a l'alumnat una visió àmplia del conjunt d'òrgans que intervenen en el llenguatge, així com el seu funcionament.
- Detectar els signes i símptomes que ens fan sospitar que estem davant d'un trastorn vocal de patologia greu.
- Aprendre a valorar els diversos trastorns de la parla i de la veu.
- Conèixer i analitzar tècniques i estratègies per a la rehabilitació.
- Posar de manifest una visió pluridisciplinària de la intervenció logopèdica en els trastorns de la parla i la veu.

III. COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES A DESENVOLUPAR:

- Tenir coneixements generals d'anatomia i fisiologia dels òrgans de la veu i de la parla, així com del seu funcionament, la qual cosa facilitarà la comprensió dels trastorns de la veu que poden aparèixer en moltes situacions patològiques.
- Relacionar les dades dels trastorns de la parla i la veu amb el tipus d'estratègia d'intervenció adequades per a cada cas.
- Utilitzar i aplicar les tècniques d'intervenció específiques segons el trastorn de la parla i la veu.
- Reconèixer quan ha de derivar un cas i quan ha de comptar amb la col·laboració d'altres professionals.

IV. METODOLOGIES DOCENTS D'ENSENYAMENT-APRENENTATGE

Classes teòriques 1ª part: exposició dels temes amb material iconogràfic estimulant la discussió de la matèria.

Pràctiques 1ª part: l'alumnat estaran integrats en un equip assistencial on passaran visita en consultes externes. Observaran com es realitza una història clínica i l'exploració anatòmica i funcional de l'audició i de la veu per a comprendre que sols

¹ **1 crèdit ECTS= 25 hores** (hores de treball a classe + hores de treball autònom)

amb una bona història clínica i una bona exploració arribarem a fer un bon diagnòstic.

2ª part:

a) Estratègies d'Ensenyament-Aprenentatge desenvolupades pel professor: sessions pràctiques, tutories, resolució de problemes, classes magistrals.

b) Activitats que realitzaran els alumnes: treball cooperatiu, presentació de treballs a classe, assistència a classes, recerca d'informació, elaboració d'informes, participació en tutories, treballs pràctics.

V. CONTINGUTS I BIBLIOGRAFIA

CONTINGUTS DE LA 1ª PART:

1.- Anatomía funcional de la voz. Fisiología de la fonación. Notas básicas de acústica vocal. Trastornos de la comunicación verbal. Vías nerviosas y fisiología de la fonación. Funciones de la laringe. Fisiología de la laringe: mecánica laríngea. Movimientos de las articulaciones laríngeas. Dinámica de los músculos laríngeos intrínsecos y extrínsecos. Integración de las interacciones musculares. Voz hablada, voz cantada profesionales de la voz

2.- Evaluación clínica del paciente con trastornos de la voz. Concepto de voz normal Niveles de uso de la voz. Síntomas vocales. Examen funcional de la voz (protocolo Teatinos). Historia clínica. Exploración física general.

Exploración física y funcional del aparato respiratorio, de las fosas nasales, del velo del paladar, faringe y cavidad oral.

Alteraciones funcionales de las: fosas nasales, faringe, cavidad oral y aparato respiratorio. Malformaciones congénitas de la cavidad oral.

3.- Exploración de la voz. Exploración clínica de la laringe: inspección y palpación, laringoscopia indirecta, directa, endoscopia, fotografía laríngea y radiología.

Estudio aerodinámico de la función vocal y laríngea. Tiempo de fonación, fonetograma. Estroboscopia. Odeograma. Espectrografía. Sonograma. Electrolotografía. Filtrado inverso. registro. Ventajas de la espectrografía respecto al análisis acústico. Electromiografía laríngea.

4.- Fisiología de la articulación del habla. Exploración del habla. Trastornos de la voz de origen nasosinusal y pulmonar. Alteraciones de la resonancia: faringolalias y rinolalias.

Traumatismos yatrogénicos de la laringe y de la traquea.

5.-Fisiopatología faringo-laríngea. Funciones mediadas por el IX y X pares craneales. Trastornos funcionales de la laringe: tos, aspiraciones, disfonía y disnea.

Disfonías: etiología, fisiopatología, clasificación de las disfonías, diagnóstico y diagnóstico diferencial

6.- Disfonías:

- a) endocrino-metabòlicas.
- b) patologia interna. (Pulmonar, aparato locomotor, genitourinaria), tòxics.
- c) Reflujo gastro-esofàgic y patologia ORL.
- d) malformaciones laringeas

7.- Disfonías.

- a) inflamatorias.
- b) tumores (benignos y malignos). Y quistes de laringe.
- c) postcirugia laringea
- d) traumáticas.

8.- Disfonías.

- a) funcionales. Hipoquinesia, hiperquinesia, fonastenia, afonía funcional y voz ventricular. Trastornos orgánicos de la voz. Nódulos vocales, pólipos y edema laríngeo.
- b) psiquiátricas.
- c) por enfermedades neurológicas.
- d) parálisis laringeas periféricas y centrales. Parálisis laringes.

9.-Desarrollo y trastornos del lenguaje y habla en el niño. Alteraciones de la voz y de la articulación en el niño. Exploración ORL en el niño. Disfonías infantiles

10.- Deglución normal y patológica. Fisiología de la deglución. Fases de la deglución. Disfagia: etiología, clínica y diagnostico.

11.- Diglosias. Hendiduras maxilofaciales y problemas del habla. Hendiduras faciales. disglosia labial. Labio leporino.

12.- Diglosias. Lingual.

13.- Diglosias. a) palatina: insuficiencia velofaríngea.
b) mandibular

14. Dislalias. Disfemias concepto, definición. Clasificación y semiología.

15. Relación Otorrinolaringólogo y logopeda.

16. Les disartrias concepto i definición. Clasificación y semiología.

Programa **pràctic** exploració audiofoniàtrica (1ªpart):

- 1.- EXAMEN GENERAL: constitución aspecto de la cara, estado nutricional y actitud del paciente, signos y síntomas neurológicos, etc.
- 2.- EXPLORACIÓN OTOLOGICA GENERAL. Historia Clínica. Inspección y palpación. Otoscopia, Otomicroscopia. Exploración de la trompa de Eustaquio.
- 3.- EXAMEN DE LA AUDICION. Objetivos (umbral de audición, topodiagnostico de la lesión, tratamiento y pronóstico).

3. 1.- Acumetria
3. 2.- Audiometría y enmascaramiento.
3. 3.- Impedanciometria
3. 4.- Otoemisiones acústicas

- 4.- EXPLORACION DE LAS FOSAS NASALES. Historia clínica. Inspección macizo facial. Rinoscopia. Endoscopia. Rinomanometria.

3. 4.- Audiometría infantil: generalidades
3. 5.- Potenciales Evocados auditivas

- 5.- EXPLORACION REGION CERVICAL. Historia clínica. Inspección. Palpación. Exploración de pares craneales.

- 6.- EXPLORACIÓN DE LA CAVIDAD ORAL Y FARINGE. Historia clínica. Inspección y palpación (Motricidad facial. Arcadas dentarias. Lengua. Paladar óseo). Pruebas funcionales del velo del paladar.

- 7.- EXPLORACIÓN DE LA VOZ Y DEL HABLA. Valoración subjetiva e historia clínica
- 7.1.-Examen de la laringe. Laringoscopia. Fibroscopia .Estroboscopia
- 7.2.- Estudio aerodinámica de la función vocal y laringea
- 7.3.- Registro de la voz. Espectrofotografía
- 7.4.- Electromiografía laríngea
- 7.5.-.Exploración por imagen de la laringe

BIBLIOGRAFIA DE LA 1ª PART:

1. Courtat P.,Peytral C, Elbaz P. Exploraciones funcionales en ORL. Edt. Masón Barcelona 1994
2. Perelló J. Trastornos del habla. Edt. Masón 5º edición Barcelona 1995.
3. García Tapia R. y Cobeta I.. Diagnostico y tratamiento de los trastornos de la voz. Ponencia Oficial de la Sociedad Española de ORL y Patología Cervico-Facial. Edt. Garsi Madrid 1996
4. Salaloff R.T.. Professional voice. Raven Press. New York,1991.
5. Love RJ., Webb WB. Neurología para los especialistas del habla y del lenguaje. Edt. Panamericana 3º edición Madrid 1998
6. Le Huche F, Allali A. La voz Tomo (1,2,3, 4). Edt. Masón Barcelona 1993 y 2004
7. Ramírez C. Manual de Otorrinolaringología, Edt. McGrawHill. Madrid 1998
8. Perelló J. Evaluación de la voz, lenguaje y audición. Edt. Lebón Barcelona 1996

9. Bermúdez R. Exploración clínica de los trastornos de la voz, el habla y la audición. Edt. Aljibe 2003.
10. Educación de la voz. Anatomía, patologías y tratamiento. Editorial Ideaspropias. 2004
11. Casado J. A. La evaluación clínica de la voz. Fundamentos médicos y logopédicos. Edt. Aljibe 2002.
12. Menaldi J. La Voz Patológica. Edt. Panamericana 2002
13. Bleeckk. Disfagia: Evaluación y reeducación de los trastornos de la deglución. Edt. McGrawHill 2004.

CONTINGUTS DE LA 2ª PART: INTERVENCIÓ

1. INTERVENCIÓ EN ELS TRASTORNS DE LA PARLA.

- 1.1 Intervenció logopèdica en els trastorns de parla d'origen perceptiu-auditiu
- 1.2 Orientacions a la família i a l'escola.

2. INTERVENCIÓ EN ELS TRASTORNS OROFACIALS. LA TERÀPIA MIOFUNCIONAL.

- 2.1 Rehabilitació dels òrgans fonoarticularis.
- 2.2 Rehabilitació de les funcions orofacials.
- 2.3 Relació entre teràpia miofuncional i ortodòncia

3. INTERVENCIÓ EN LA TARTAMUDESIA.

- 3.1 Programa d'intervenció a l'etapa infantil. Orientació i consell a la família i a l'escola
- 3.2 Programa d'intervenció a les altres etapes educatives. Orientació i consell a la família i a l'escola/entorn socio-laboral

4. INTERVENCIÓ EN ELS TRASTORNS DE LA VEU.

- 4.1 Introducció
- 4.2 Intervenció logopèdica les diferents dimensions dels trastorns vocals
 - Orgànica
 - Funcional
 - Personal
 - Social
- 4.3 Conclusions

BIBLIOGRAFIA DE LA 2ª PART:

a) Bibliografia relacionada amb la intervenció logopèdica en problemes de parla i trastorns orofacials:

- Agustoni, D.H. (1989). Deglución atípica. Buenos Aires: Ed. Puma.
- Habbaby, A.N. (2000). Enfoque integral del niño con fisura labiopalatina. Buenos Aires: Editorial Médica Panamericana.

- Gispert,D. i Ribas,L. (2002). Els sons entremaliats (s/l-r-d/l/r). Edicions l'Àlber. Vic.
- González, J.N. (2003). Alteraciones del habla en la infancia. Aspectos clínicos. Ed. Médica Panamericana.
- Massana,M. (2003). Tractament i prevenció de la dislàlia. EPL. Barcelona.
- Pascual,P. (1978) La dislalia. Madrid: CEPE.
- Queiroz,I. (2002). Fundamentos de fonoaudiología. Ed.Médica-Panamericana.
- Ribas,L. i Gispert,D. (2000). Jocs fonològics. Ed. L'Àlber, Vic.
- Segovia, M^aL. (1977) Interrelaciones entre la odontoestomatología y la Fonoaudiología. La deglución atípica. Buenos Aires: Ed.Médica Panamericana. (2^aed.).
- Villegas,F. (2004). Manual de logopedia. Evaluación e intervención de las dificultades fonológicas. Ed.Psicología Pirámide. Barcelona.
- Wolfgang Bigenzahn (2004). Disfunciones orofaciales en la infancia. Barcelona: Ars Médica.
- Zambrana,N i Dalva,L. (1998) Logopedia y ortopedia maxilar en la rehabilitación orofacial. Barcelona:Masson.

b) Bibliografia relacionada amb la intervenció logopèdica en la tartamudesia:

- Cautela,J.R i Groden,J. (1987). Técnicas de relajación. Biblioteca de Psicología, Psiquiatría y Salud. Manual práctico para adultos, niños y educación especial. Ed. Martínez Roca.
- LeHuche, F. (2000). La tartamudez. Opción curación. Ed.Masson.
- Santacreu,J. i Froján,M.J. (1993). La tartamudez. Madrid: Ed.Pirámide. Col.lecció "Ojos solares".
- Rodríguez Morejón, A. (2003). La tartamudez: naturaleza y tratamiento. Ed.Herder. Barcelona.

c) Bibliografia relacionada amb la intervenció logopèdica en els trastorns de la veu:

- Bustos,I. (1995) Tratamiento de los problemas de la voz. Nuevos enfoques. Madrid: CEPE.
- Echevarria Goñi,S (1994) La voz infantil. Educación y reeducación. Evaluación y metodología para la relajación, la respiración, la articulación y la emisión vocal. Madrid: CEPE.
- Grau,M. (2002). Terapia de la voz. Técnicas desde la vivencia corporal. Lebón, Barcelona.
- Le Huche (1993) La voz. Barcelona: Masson. (volum 3).
- Rivas & Fiuza (2002). La voz y las disfonías disfuncionales. Prevención y tratamiento. Ed.Pirámide.

VI. AVALUACIÓ

- 1ª part: participació i assistència a pràctiques i resultat de l'examen.

- 2ª part: informes, participació a classe, presentació de treballs a l'aula, participació en les tutories i en les sessions pràctiques, treball de pràctiques i resultat de l'examen.

PLANTILLA DE L'ASSIGNATURA

Temes o blocs temàtics	Competències que es desenvoluparan (del Perfil de Competències de la Titulació)	Metodologies docents d'ensenyament-aprenentatge (incloure activitats presencials i no presencials)	Indicadors de les competències que demostrin el seu assoliment.	Procediments d'avaluació i ponderació		Estimació d'hores dedicades a l'assignatura	
				Proced.	Pond.	Professor ²	Alumne ³
1ªPART: Anatomía funcional de la voz. Fisiología de la fonación. Evaluación clínica del paciente con trastornos de la voz. Exploración de la voz. Fisiología de la articulación del habla. Fisiopatología faringo-laríngea. Disfonías. Disfonías. Desarrollo y trastornos del lenguaje y habla en el niño. Deglución normal y patológica. Diglosias. Diglosias. Dislalias. Disfemias Relación Otorrinolaringólogo y logopeda. Las disartrias. 2ª PART: Intervención en dislalias i retards de parla. Intervención en els trastorns orofacials. Teràpia miofuncional. Intervención en tartamudeo. Intervención en els trastorns de la veu.	- Tenir coneixements generals d'anatomia i fisiologia dels òrgans de la veu i de la parla, així com del seu funcionament, la qual cosa facilitarà la comprensió dels trastorns de la veu que poden aparèixer en moltes situacions patològiques. - Relacionar les dades dels trastorns de la parla i la veu amb el tipus d'estratègia d'intervenció adequades per a cada cas. - Utilitzar i aplicar les tècniques d'intervenció específiques segons el trastorn de la parla i la veu. - Reconèixer quan ha de derivar un cas i quan ha de comptar amb la col·laboració d'altres professionals. - Mostrar una actitud reflexiva sobre la seva pròpia activitat.	- L'alumnat estaran integrats en un equip assistencial on passaran visita en consultes externes - Relacionar les dades dels trastorns de la parla i la veu amb el tipus d'estratègia d'intervenció adequades per a cada cas. - Utilitzar i aplicar les tècniques d'intervenció específiques segons el trastorn de la parla i la veu. - Reconèixer quan ha de derivar un cas i quan ha de comptar amb la col·laboració d'altres professionals. - Mostrar una actitud reflexiva sobre la seva pròpia activitat.	informes, participació a classe, presentació de treballs a l'aula, participació en les tutories i en les sessions pràctiques, treball de pràctiques i resultat de l'examen.	A l'avaluació es tindrà en compte: informes, participació a classe, presentació de treballs a l'aula, participació en les tutories i en les sessions pràctiques, i resultat de l'examen.		210	90

² **Hores professors:** Inclou hores presencials a l'aula, preparació de materials, tutories i avaluació dels estudiants.

³ **Hores estudiants:** Inclou hores presencials a l'aula, tutories, treball autònom.

